

## Становище

за дисертацията на Момчил Неков на тема “Организационна структура и вътрешнопартийна демокрация в основните политически партии в България 1989-2014 година“ за получаване на научната степен „доктор по политология“

Темата за вътрешнопартийната демокрация е сравнително нова в политологическите изследвания. Политолозите са я засягали доскоро периферийно защото са смятали преди всичко, че трудно може да бъде изследвана емпирично и от друга страна, защото не са считали, че е достатъчно значима за да бъде обект на по-задълбочени трудове. Но всъщност темата за организацията на партията и нейното вътрешно устройство за били обект на изучаване от едни от първите партолози като Роберт Михелс. Изследвайки ГСДП той стига до изводи за нейната олигархична деформация следствие на специфичното развитие на партийната организационна структура.

Нещо особено важно - наличието на развита вътрешнопартийна демокрация в основните партии води и до по стабилна демокрация в отделните държави и политическите им системи. И обратно. Колкото по слабо развита е вътрешнопартийната демокрация и особено нейната липса в партиите, води до авторитарни тенденции и до политически монопол на една партия, видно от опита на фашистките и комунистическите режими.

От тази гледна точка изследването на Момчил Неков е особено важно не само от теоретична , но и от практическа гледна точка.

Момчил Неков прави опит в дисертацията си да обвърже двете теми – организационното развитие на българските партии и връзката му с вътрешнопартийната демокрация. Вярно е, че той се опира на дотогавашните изследвания на Георги Карасимеонов и Милен Любенов, които дават един вариант за емпирично изследване на равнището на демокрацията в някои от основните български партии. Той допълва техните постижения с изучаването на нови политически партии появили се след 2007 година, както и развива

техните критерии с още един индикатор - организационна структура.

Междувременно са се появили нови значими произведения в европейската и американската политология, които разширяват обхвата на емпиричните разработки, които Неков подробно представя в дисертацията. Те му служат и за обосноваване на неговите изводи. Но и за критичен поглед върху понятието „вътрешнопартийна демокрация“ представено от западните учени.

Съществено място в дисертацията като специфичен принос е изследването на връзката между „вътрешно партиен конфликт“ и „вътрешно партийна демокрация“. Това му служи да обоснове извода, че вътрешно партийната демокрация е основния път към решаването на вътрешнопартийните конфликти и намирането на рационален начин за постигане на стабилност на политическите партии в демократичните системи.

Неков концентрира своето внимание върху основните политически партии както в първата /1990-2001/, така и във втората / след 2001-/ партийни системи в България. На базата на установените критерии той прави сравнителен анализ на степента на вътрешнопартийната демокрация и стига до важни изводи за състоянието на тези партии от гледна точка на вътрешнопартийната им демокрация. Вярно е, че тези критерии са относително точни и твърде динамични, но на този етап на изследванията те дават една сравнително вярна картина за развитието на българските партии. Негов принос е разработката на специфичен количествен критерий за сравнително изследване на състоянието в партиите.

Неков прави извода, че най-висока степен на вътрешнопартийната демокрация е в тези от партиите с по-дълъг организационен живот, участвали и във формирането на първата партийна система. Изводът е, че по-дълго съществуващите партии са осмислили по-добре значението на вътрешнопартийната демокрация, а и налагането на нейните принципи води до по-устойчиво развитие и същевременно до по-голяма гъвкавост при

решаването на вътрешни конфликти. На обратния полюс са онези партии, в които е ясно забележим дефицитът на вътрешнопартийна демокрация. Те се характеризират с висока степен на централизация на властта в лидерите и с ограничаване на демократичността, свободата на словото и връзките с гражданското общество.

Друг специфичен принос при разработката на дисертацията е набавянето на фактологически материал чрез интервютата, които Неков прави с лидери на почти всички български партии. Основна част от тях са въпросите отнасящи се до вътрешнопартийната демокрация. Подобно усилие заслужава похвала защото се знае колко трудно е да насочиш разговор с политиците към сложни теми – особено когато засяга вътрешното положение на партиите. Техните отговори добавят специфичен колорит към дисертацията и добавят към нейната стойност.

Трябва да се подчертае, че Неков измина дълъг път от първия вариант на дисертацията до днешния вариант. Три пъти е коренно преработвана дисертацията и много пъти допълвана с нови проучвания. Неговият опит като евродепутат му даде допълнителни знания и възможности да вникне в темата и да я допълни с нови разсъждения и изводи. Много се надявам, че бъдещето му на политик ще е свързано с практическо приложение на изводите по темата в неговата дейност.

Предлагам на научното жури да присъди на Момчил Неков научната степен „доктор по политология“ .

Професор Георги Карасимеонов  
Доктор на философските науки

София

2 юни 2019 година

Състоянието на вътрешнопартийната демокрация в тази глава се описва чрез анализ на уставите на подбраните за изследване партии, поотделно по следните точки:

*Права на партийните членове*

*Правомощия на местните партийни организации*

*Председателят (Лидерът)*

*Отношения партия – парламентарна група (ПГ)*

*Хоризонтални структури*

*Организационна структура*

Анализът е проведен първо за Първа партийна система и след това отделно по същите критерии за Втора партийна система.

**В тази глава е разработен количествен метод за изследване на вътрешнопартийната демокрация, чиято специфика и технология е описана в началото на главата.**

**Приносни моменти в дисертацията**

**“Организационна структура и вътрешнопартийна демокрация в основните политически партии в България след 1989 година“**

**Приноси на теоретично равнище и обновяване на вече съществуващо знание**

1. Изследвана е задълбочено връзката между вътрешнопартийната демокрация и организационната структура като похват за определяне на организационното развитие. Това е приносен момент в разработката по въпроса за вътрешнопартийната демокрация, тъй като това понятие не е изследвано в този ракурс, въпреки че важноста на тази връзка е заявявана.

**Очертани са границите за изследване на актуален научен проблем. Изследването на вътрешнопартийната демокрация е тема върху която по-задълбочено се работи в международен план в последното десетилетие като резултатите най-често са показани в статии, а не в монографии. Това е едно от малкото на брой изследвания, които специално са посветени на темата, което има принос и в това, че подробно изследва вътрешнопартийната демокрация в контекста на политическите партии в**

## **България.**

### **Приноси на методическо и практико-приложно равнище**

2. Създадена е авторова методика, която съчетава количествени методи за измерване на вътрешнопартийната демокрация и организационната структура и качествения метод дълбочинно интервю. Това допринася за по-цялостно изследване на вътрешнопартийната демокрация на български партии в специфичен национален политически контекст след 1990 година.
3. Чрез разработването на понятията за вътрешнопартийна демокрация и организационна структура и чрез голямото количество проведени дълбочинни интервюта с лидери на политически партии в България е създадена солидна основа, която е полезна за следващи по-пространни политологични изследвания на въпроса за вътрешнопартийната демокрация.
4. Изведени са явления и процеси в контекста на вътрешнопартийната демокрация и организационната структура на основните политически партии в България за период от 24 години, като са установени спецификите, които биха послужили за по-подробно разглеждане спрямо всяка отделна политическа партия.